

1935

265

Moje przeżycie od roku 1939 do 1944.

Adres.

Sadowski Adam.

gm. i wieś. Motodiatycze.

pow. Żrubieszów.

woj. Lubelskie.

~~194~~
Ueb

Moje przeżycie od roku 1939 do 1944.

Wypracowanie

Czwarty tydzień już nocujemy po bagnach i krzakach. Kryjemy się od bandy ukraińskiej, by nocą nie napadła i nie pobiła. Dzisiejsza noc była najgorsza. Wiatr wiał z północy. Ciemne chmury ciagnały się jedna za drugą. Noc coraz stawała się ciemniejszą. Coraz robiło się zimniej i zaczął padać deszcz. Z początku rzadki, ale gruby, potem wzięta się ulewa. Nakrycie i odzienienie nasze zmokło do szregtu. Robiło się bardzo zimno. Marzliśmy coraz górej, a uk=

ryc się nie było gdzie. Być na miejscu niemożliwie. Wracać do domu niema odwagi, bo psy ciągle tak szrekają jak nigdy. To znowu słychać turkot wozu i cichą rozmowę ukraińską. Co rozmawiają nie można zrozumieć, co chcą nie wiadomo. Jesteśmy pewni, że jest to coś złego. Ale co? — niewiemy. Dowiedzieli się dopiero rano. To banda ukraińska zabierała polskich mężczyzn. Szukając orazy, mówili, że Polacy posiadają broń, że wywiadują ich placówki i donoszą do Niemców. Ale to nie była prawda. Im szło o to by polskiego

narodu zginęło jak najwięcej. Tego też wybrali taki czas, myśleli, że wszystkich zastaną w domu i zglądzą ze świata. To im się nie udało. Reszta pozostałych Polaków zaczęli tajnie radzić o ucieczce. Po naradzie kazano pastuchom gnać krowy na gościniec i popasem udawać się bliżej miasta. Wszyscy którzy zostali w domu niezadowolnie w stodołach układali co warniejsze na wozy. Po zachodzie słońca furmanki powoli zjeżdżały się w dół pod las. W końcu zjechało osiem. Jeszcze czekałi z pół godziny na więcej, ale nikogo nie było. To wszystkie wozy wysznu-

269
rowały się jeden za drugim i powoli je-
chały w stronę miasta. Długo—długo
jechali gdy ujrzeli czerwone koszary.
Dojeżdżając do koszar usłyszeli głosiny
głos, halt!—halt!—halt! Wszyscy
stanęli w milczeniu. Kilku Niemców
szybkim krokiem przyszło do wozów.
Zaczęli wszystkich rewidować i przeg-
lądać wozy. Po rewizji wszystkich
zabrali do koszar. Wypuścili dopiero
w dzień po badaniach. W mieście
musieliśmy mieszkać na dworze, na
podwórzu wielkiego młyna. Krow
nie było gdzie paść. Zmuszeniśmy
byli wszystko sprzedać, zostawiając

270 XX
tylko jedną krowę i konia. Jaka to by-
ła męka. W nocy położył się spać, a tu
zaczyna padać deszcz. Wtedy wszystko
zbieraj i uciekaj pod wóz lub pod scia-
nę jakiego domu. Jeść gotować trzeba
na ognisku i to jeszcze niema czym.
Paszę dla krowy trzeba przywozić z wio-
sek. Jeszcze do tego nigdzie nic nie wol-
no położyć, bo zaraz ukradną. Od Uk-
raińców pismo za pismem przychodzi,
żeby wracać do domu, zbierać zboże,
nie obawiać się niczego. Nikt nie odwa-
ży się tam pójść. Znowu ~~przysz-~~ przysz-
ła wiadomość, że gdy nie wrócimy
w tym tygodniu, to w niedzielę spa-

lę nasze mieszkania. Na tę nowinę
 mężczyźni zebrali się razem i w niedzie-
 lę rano poszli by to wszystko zwiedzić.
 Prawie w połowie drogi wrócili z pow-
 rotem. Wrócili ich ludzie którzy ratu-
 jąc swe życie uciekli od bandy ukra-
 ińskiej, która o 6tej rano rozpoczęła
 mordowanie Polaków. Mordowanie od-
 było się w straszny sposób. Polskim
 ludziom odrębywano ręce, nogi, głó-
 wy, przeżynano piłą na pół, wylupy-
 wano oczy, żywcem rzucono do stud-
 ni, wieszano do góry nogami i żywych
 zakopywano w ziemię. Widziałem
 nawet sam, gdy Niemcy przywieźli

do trupiarni polskich trupów na bada-
 nie, jedna kobieta miała obcięte obie
 ręce i nogi, druga znowu nie miała rąk
 od łokci i głowy, trzecia miała wyjęte
 oczy i była bardzo skłuta widłami.
 Chłopiec około dwudziestu lat miał ra-
 bity w głowę wielki gwóźdź i rągięty
 pod brodą. Reszta ludzi mordowana
 była bagnietami. Jak to nieprzyjemnie
 patrzeć na to wszystko. Na te rany, na
 tą krew zastygłą po całym ciele. Zdaje
 się, że serce wyskoczy z ustowiska, że
 pęknie na pół nieznosząc takich wiel-
 kich wrznięć. Zdaje się, że sam prze-
 chodzi ten straszny ból i cierpienie.

23

żyć się nie chce na świecie. Karidy
gotów paść trupem, by nie patrzeć
na takie rzeczy. Z czasem wszystko
się uspokoi i ludzie postanowią zems-
tę za to, i obronę przeciw temu. Tak też
i stało się, by obronić się od śmierci,
Polacy zorganizowali wojsko tak
zwane „partyzantkę”. Z początku by-
ło ich mało, potem ^{coraz} więcej. W końcu
stworzyła się wielka armia licząca
przeszło 15 tysięcy. Początki partyzant-
ki były we wsi Bielin. To też wszys-
cy zajęli stanowisko w sąsiednich
wioskach Bielina. Zjechali się tam
prawie wszyscy Polacy z powiatu

24

Włodzimierskiego. Było tam karidemy
dobrze, karidy czuł się jak w domu, ale
nie długo. Na Wielkanoc 1944 r. faszys-
towska niemiecka armia rozbiła party-
zantkę. Część jej przerwała front i przy-
łączyła się do Sowieców, druga część
przeszła rekę Bug i udała się w lasy
woj. Lubelskiego. Ludność cywilna
porostła. Pierwsza linia Niemców
obeszła się z ludźmi w porządku, druga
zaraz oddzieliła osobno mężczyzn,
a osobno kobiety. Mężczyźni byli różni:
— młodzi od 12 lat i stary około 60.
Między innymi byłem ja. Ta wszyst-
kich nas ragnali do Włodzimierza.

DK

Tam podzieliłi na dwie grupy. Młodzi i starsi osobno, a średni osobno. Średnich zagnali do pociągu i powieźli na Majdanek. Nas zawieźli pod sam front na robotę. Musieliśmy pod ~~ku~~ kulami kopać okopy. Robota szła tylko nocą, bo w dzień byłaby widoczna dla wroga. Każdy idący do pracy dostawał kilof, szpadel, 50kg. margaryny, 20 dkg. chleba i 3 papierosy. Do tego dodawali rano i wieczorem po pół litry czarnej i niestodkiej kawy, a na obiad posnej zupy prawie bez kartofli. Za takim życiem każdy musiał co noc wykopać rów

276

5m. długi 80cm. szeroki i 2m głęboki. Kamieniste grunta utrudniały nam pracę, musieliśmy kilofami bić kamienie i wyrzucać na wiench. Praca była ciężka, a jedzenie marne, myśleliśmy, że nie wytrzymamy, że umrjemy z głodu. Każdy robotnik marzył tylko o wolności, w której by mógł śmiało chodzić we wiosce i w mieście. Taka wolność była dopiero za dwa miesiące, kiedyśmy byli nie pod Niemcami, a pod Sowiećami

Mołodiatyere dnia 27-VI-46r.
Sadowski Adam kl. VII.